

1504
381671
„УКРАЇНЬСЬКА АВТОКЕФАЛЬНА ЦЕРКВА“
РЕДАКЦІЄЮ ПРОФ. І. ОГІЄНКА.

№ 3.

Проф. І. ОГІЄНКО.

УКРАЇНЬСЬКА ВИМОВА

ЦЕРКОВНО-СЛОВ'ЯНСЬКОГО

БОГОСЛУЖБОВОГО ТЕКСТУ.

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

ТЕРНІВ — 1921.

ДРУКОВАНО В ДРУКАРНІ Й. ПІША.

1018 44C

и-61.615/2пр

Ш141.4-021+ Ш141.61-021

Львівська державна
наукова бібліотека

№

4355

06
10

До всіх Преосвящених Архієпископів
і Єпископів на Україні.

Львів. Віолотека
АН УРСР

ВАШЕ ПРЕОСВЯЩЕНСТВО,
МИЛОСТИВИЙ АРХИПАСТИРЮ!

6431

І. По всіх православних слов'янських землях Служби Божі правляться з рідною вимовою бого-службового тексту; так само і на Україні цілі віки правила Служби по церквах з рідною українською вимовою, і тільки останні покоління батюшок було присилувано свіцькою владою до московської вимови, народу українському зовсім чужої.

Обороняючи волю церкви і пеключись про повернення їй свіцькою владою віднятого, ласкаво прошу Вас зробити відповідне розпорядження по дорученій Вам єпархії, щоби—до часу остаточного перекладу богослужбових книжок на українську мову і ухвали їх відповідною церковною владою, після чого всі церкви мають перейти на українську мову—щоб до того часу всі Служби Божі, всі читання й співи в церкві, всі треби неодмінно правити з українською вимовою.

Тому в слов'янським тексті повинно:

1. Букву Ъ вимовляти скрізь як І: вірую, святий кріпкий, нині і присно і во віки віків і. т. ин.

Львівська бібліотека

АН УРСР

№ И

61.516

Але в словах ТРѢБА, ВРѢДѢ, ДОБРѢ, ЗДѢ, ИДѢЖЕ, ПРѢЖДЕ вимовляти Ъ як Е: станем добре, zde (або озде) лежачих, ідеже всі святії упокоєваються, прежде всіх вік.

2. Букву И вимовляти приблизно як московське Ы: Господи помилуй, благослови владыко, мир всім. З окрема:

а) Букву И спочатку слова вимовляти як І або Ї: во ім'я Отця, о ізобилії плодів земних, ісповідай-теся Господеві, їм, їх.

б) Закінчення датного відмінку (дательного падежа) ОВИ, ЕВИ вимовляти ові, еві: глави наша Господеві приклонімо.

в) Займенники (мѣстоименія) МИ, ТИ, ВСИ вимовляти мі, ті, всі: мир ті, рцім всі.

г) Спочатку складу (слога) після голосної (гласної) в середині слова і на кінці слова після голосної, деколи й спочатку слова букву И вимовляти як Ї (йі): і со духом твоїм, своїх, достоїн єси, Марії Діви, всякої плоті, їх, їм.

д) Слово АМИНЬ вимовляти амінь; АЛЛИЛУІА вимовляти алілуя або алилуя.

3. В закритому складі (що кінчиться приголосним звуком) звуки О, Е переходять в І: вільному же і невільному, його же царствію не буде кінця, в мирі й покаянні скінчити, під твою милість, премудрість прості, утренює дух мій; всігда, матір Бога нашого; і во віки віків, о оставленні гріхів рабів божіих, всіх кінців землі; о святім храмі сім, о свишнім мирі; соединить їх святій своїй церкві. В словах БОГѢ,

ЖИВОТЪ, МИЛОСТЬ звук О не міняти на І. Правила цього додержуватися бережно.

4. Букву Е вимовляти приблизно як московське Э: небо, вселися, себе, увесь.

Але спочатку слів і в середині після голосної Е вимовляти як Є (йе): єдинорідного, ім'я святее його, єгда, по єм Отця, всякеє диханнє .

5. Звук Е після шиплячих звуків Ж, Ч, Ш, Щ і Й, коли знаходиться перед твердим складом, переходить в О: благословенна Ти в жОнах, Матір Бога нашОго, яко ність чОловік, чОловіколюбєць Бог єси, час шОстий, вчОра.

6. Напис ІА вимовляти як ІЯ: Антонія й Фєодосія, во Христі діяконстві, ще молимся за вся христіяни, діавола, Євангелія.

7. Склад РА вимовляти о ро, ЛА—оло, РЃ—ере, ЛЃ—оло: о городі сім, всякім городі, стороні, всякого ворога й супостата; о побіді, перебуванні, мирі, здоровлі; од всякого голода, перед тобою, о полонених. В словах, в українській мові невживаних або мало вживаних, залишати коротку форму; також і ВРАТА, БРАШНО і такі инш.

8. Початкове Є інколи вимовляємо як О: один, озеро, олень; вино, пшениця і олій і т. и.; але: єдин, єдинорідний і др.

9. Акати, цеб-то ненаголошене О вимовляти як А (атця, ачисти), недопустимо.

10. Букву Г вимовляти як тихе латинське h: сокровище благих, Господи, благослови. Вимо-

вляти Г як тверде латинське g (по-московському) недопустимо.

11. Букву Ц в закінченнях ЕЦЪ, ЦА і ЦУ вимовляти м'яко: чоловіколюбєць, отець, творець, отця, Владичиця, Богородиця, царицях, побідоносцях, Владичицю, падох ниць, вино, пшеницю і олій.

12. Сполучення губних звуків Б, П, В, М з м'якими голосними вимовляти з Й між ними: ім'я (ім'я), п'ять, пом'яни, приснопам'ятний, расп'ятого же за нас, прочее врем'я.

В З особі множини дієслів часу теперішнього й будучого між губною і Я вставляти Л: да і тиї з нами славЛять, ломЛять, освяти любЛячії.

13. Групу ОЛ (з давніх ѡл) в середині слів вимовляти як ОВ: доВги наша, доВжникам нашим, в доВготу дній, ісповнім молитву нашу Господеві. В минулім часі дієслів (въ прошедшемъ времени глаголовъ) вимовляти кінцеве Лъ як В: не отрину В м'я еси; блаженні, яже избраВ і прияВ еси, яко сподобиВ еси нас причаститися.

14. Дзвінкі приголосні (звонкія согласныя) в кінці слів і в середині слів перед приголосною вимовляти прорізно: хліб (а не хліп), од одра (а не о тра), віків (а не вікіф).

15. Сполучення ЗДН вимовляти як ЗН, СТН— як СН, ЩН як ШН, КР (в корні крест) як ХР: пра з н и ків пра з н и к, че с н и й, діавола упра з н и вий, хліб наш насу ш н и й, че с н о го Хреста, Не-віста н е н е в і с н а я. Слово СЕРДЦЕ вимовляти серце (без д). Кінцеве Л в минулім часі після приголосної не вимовляти: воздвиг м'я, спас, простер.

16. Речівники (имена существительныя) середнього роду на ІЄ вимовляти без І, притому приголосна подвоюється, а кінцеве Є преходить в Я: життЯ, нашого ради спасіннЯ, ісповідую єдино хрещеннЯ во оставленн я гріхів. Од Марка святого Євангелія читаннЯ. Слова, в українській мові не вживані або вживані мало, не змінювати: всякеє диханіє, одложім попеченіє.

17. Орудний відмінок однини (творительний падежъ единствн. числа) речівників жіночого роду м'ягкої одміни (на ь) на ІЮ вимовляти без І: вінчаючого тя милостЮ, яростЮ.

18. Родовий відмінок множини (родительн. падежъ множеств. числа) речівників чоловічого роду вимовляти з закінченням ІВ: діяння Святих апостолів читання, рабів, учителів, святителів, князів, Боже отців наших.

19. Закінчення датного відмінку множини речівників чоловічого роду ОМЪ, ЕМЪ вимовляти як АМ, ЯМ: довжник а м нашим, ангел а м своїм заповість, заповід я м.

20. Закінчення місцевого відмінку (предложнаго падежа) множини у речівників муж. і середнього роду ЪХЪ вимовляти як АХ, ЯХ: іже єси на небес а х, о чесних дар а х, о передстоячих люд я х.

21. Закінчення родового відмінку однини і причинового (винительнаго) множини прикметників (прилагательныхъ) і займенників жіночого роду ЫЯ, ЕЯ вимовляти як ОЇ, ЄЇ: молитвами пречистої своєї Матері, Бог правди моєї, милости Бож о ї.

22. Закінчення прикметників називного (именительного) відмінку середнього роду ОЕ вимовляти як ЕЄ: ім'я святее його, всякеє нині житейськеє одложім попеченіє, пречистее тіло, тіло Христове.

23. Закінчення АГО в прикметниках вимовляти як ОГО: і в духа святого, ізбави нас од лукавого, Господа Животворячого, іже од Отця ісходячого.

24. В прикметниках в називному одмінкові множини вимовляти И як І, а ІИ як ІІ: премудрість, прості; всігда хранимї; оглашенні і, глави ваша Господеві приклоніте; вірні і, о оглашених помолімся.

25. Займенники ЕГО, ЕМУ вимовляти його, йому, СЕГО, СЕМУ—сього, сьому СВОЕГО, СВОЕМУ—свого, своєму, ТВОЕГО, ТВОЕМУ—твого, твому, МОЕГО, МОЕМУ—мого, мому, ВСЕГО, ВСЕМУ—всього, всьому, ВСЬМИ—всіма, ВЕСЬ—увесь, ввесь, ТЕБѢ, СЕБѢ—тобі, собі, КТО—хто, ЧТО—що, МНѢ—мені: і да будуть милости зо всіма вами; слава тобі, Боже наш, слава тобі.

26. Закінчення дієслів (глаголовъ) ЕШИ, ИШИ вимовляти як еш, иш: плід їх погубиш, благословиш, величаєш.

27. Закінчення дієслів 3 особи (лица) однини і множини ТѢ вимовляти як ТѢ: да хвалить Господа, огласить їх, егда поносять вам і ізженуть і рекуть.

28. Закінчення 3 особи однини і множини дієслів ТЬСЯ вимовляти як ця: да святи ця ім'я Твое, воцари ця Господь во вк, яко тиї утіша ця, наситя ця.

29. Закінчення ЕТЬ в 3 особі однини дієслів вимовляти як Е, після голосної як Є. (цеб-то відпадає т ъ): да прийде царство твоє, да буде воля твоя, Господь помилує їх, відкриє їм Євангеліє правди.

30. В 1 особі множини дієслів можна вимовляти М і МО (частіше м о): Тобі Славу возсилає м о, під твою милость прибігає м о.

31. В приказовому способі (въ повелительномъ наклоненіи) однини на кінці вимовляти И як И: заступи, спаси, помилуй і сохрани нас, благослови, владико.

Але в приказовому способі множини в 1 і 2 особі И вимовляти як наголошене (ударяемое) і (ѣ): миром Господу помолімся; ще молімся о...., і о сподобитися нам слуханню святого Євангелія Господа Бога молім; возлюбім друг друга, да єдинимислієм ісповімо; приклонімо, поклонімося і припадім; прийďte, поклонімося, благословіте Господа, прийміте, ядте, вкусіте, глави приклоніте, приступіте (наголошений звук тут набрано великим).

32. Закінчення дієслів ОВАТИ, ЕВАТИ вимовляти як у в а т и, ю в а т и: сущим во гробах життя дар у вав; царств у вати, пл ю ваху.

33. Дієслова БЫТИ, БЫЛЪ, БЫЛА, БЫЛО, БЫЛИ вимовляти бути, був, була, було, були; ЕСТЬ вимовляти єсть і є.

34. Букву Щ в дієприкметниках (причастіях) на ЩІЙ вимовляти як Ч: о пливаючих, путешествуючих, недугуючих, страждуючих; ще моли́мся о плодоно́сячих і добродію́чих людях. Слова ТЫ́СЯЦА, ВЪ ПОЛУНО́ЩІ вимовляти тисяча, в полуночі.

Але в словах, українській мові не відомих або мало відомих, не міняти Щ на Ч в ЩІЙ: і сушчим во гробах життя дарував.

35. Прийменник (предлогъ) ОТЪ, СЪ, РАС вимовляти як од, з, зо, рос (роз): од жени од нас всякого ворога, ізбави нас од лукавого, з миром ізидімо, в раї же з розбійником, зо всіма вами, росп'ятого же за нас.

36. Приставку ПРІ перед голосними вимовляти як при: прийдіте, избрав і прияв еси.

37. Після прийменника ПО вимовляти місцевий відмінок (а не датний): по гораХ, і воскресшого в третій день по писанняХ.

38. Злучник (союзъ) И після голосного звука попереднього слова вимовляти як Й, а після приголосного як І: о пособити Й покорити під нозі їх всякого ворога й супостата, зо славою судити живим і мертвим. Але коли на попередньому слові робиться остановка, то далі вимовляти І, а не Й: услыши, і помилуй; нині, і присно.

39. Окремі слова вимовляти з українським наголосом (удареніємъ): бЕсіда, бОлізнь, бОязнь, вчОра, глаголАти, ділАти, ділАтель, зЕмний, злобА, ім'Я, ненАвисть, нЕприятель, Овтар (вІвтар), похвАла, сУдище, твОрець, спАсіння, хвАла, царствувАти, чЕ-

сний шОстий, ГосподЕві, і о сподобИтися, огнЕн-
ний, ненАвидячий і т. и. (наголошений звук тут
набрано великим).

40. Слово ЖИВОТЬ варто б замінити на
життя, МЗДА на заплата, ЗДѢ на озьде,
НЫ на нас: воспою Господа в житті моїм,
все життя наше Христу Богу предадім, радуй-
теся й веселітеся, яко заплата ваша многа на
небесах, озьде лежачих і повсюди православних,
спаси і помилуй нас. Взагалі, слова застарілі, те-
пер народові не зрозумілі, що вражають своєю чу-
жинністю, краще б замінити на українські.

II. Лист цей видається в додаток і розвиток
листа мого до всіх Преосвященних Архієпископів й
Єпископів на Вкраїні з 24 вересня 1919 р. № 1082.

Прохаючи святих молитов Ваших й благосло-
вення, маю за честь бути ВАШОГО ПРЕОСВЯ-
ЩЕНСТВА слуга ласкавий

МІНІСТР ІСПОВІДАНЬ
Професор І. ОГІЄНКО.

10 листопаду 1920 року

Ч. 235.

м. Кам'янець-Подільський.

ЗРАЗКИ УКРАЇНСЬКОЇ ВИМОВИ.

Церковно-слов'янський текст на українську вимову зредагував Проф. І. Огієнко.

Читати Е приблизно як московське Э, Є як ЙЕ, И як Ы, Ї як ЙІ. Велика буква в слові показує наголос.

І. ЕКТЕНІЯ ВЕЛИКА.

Свящ. Миром Господу помолімся.

Хор: Господи, помилуй.

Свящ. О свишнім мирі і спАсінні душ наших, Господу помолімся.

Хор: Господи, помилуй.

Свящ. О мирі всього миру, благостоянні святих Божих церков і за з'єднання всіх, Господу помолімся.

Хор: Господи, помилуй.

Свящ. О святім храмі сім, і з вірою, благоговінням і страхом Божим входячих в онь, Господу помолімся.

Хор: Господи, помилуй.

Свящ. О святій, Православній Українській Церкві і преосвященнім єпископі на-

шім (титул по місцю перебування й єпископії, та їмя його)—чЕстнім пресвітерстві, у Христі діяконстві, о всім причті і людях, Господу помолімся.

Хор: Господи, помилуй.

Свящ. О Богохранимій Українській Народній Республіці, Головнім ОтАмані Симоні й пресвітлім Уряді Нашім та всім христолюбивім Козацтві їх Господу помолімся. *)

Хор: Господи, помилуй.

Свящ. О пособити й покорити під нозі їх всякого ворога й супостата, Господу помолімся.

Хор: Господи, помилуй.

Свящ. О городі сім (чи: о весі сій, чи: о святій обителі сій), всякім городі, стороні, і вірою живучих в них, Господу помолімся.

Хор: Господи, помилуй.

Свящ. О благородстворенні воздухів, о ізобилії плодів зЕмних і временах мирних, Господу помолімся.

*) В Київі моляться так: „За Боголюбиву й Богом бережену Україну, Уряд її та військо Господу помолімся“.

Хор: Господи, помилуй.

Свящ. О пливаючих, путешествующих, недугуючих, страждучих, полонених, і о спАсінні їх, Господу помолімся.

Хор: Господи, помилуй.

Свящ. О ізбавитися нам од всякої скорби, гніву і нужди, Господу помолімся.

Хор: Господи, помилуй.

Свящ. Заступи, спаси, помилуй і сохрани нас, Боже, Твоєю благодаттю.

Хор: Господи, помилуй.

Свящ. Пресвятую, пречистую, преблагословенную, славную Владичицю нашу Богородицю і Приснодіву Марію, зо всіма святими пом'янувши, самИ себе, і друг друга і все життя наше Христу Богу предадім.

Хор: Тобі, Господи.

Свящ. Яко подобає тобі всякая слава, честь і поклоніння, Отцю і Сину і Святому Духу, нині і присно і во віки віків.

Хор: Амінь.

II. ЕКТЕНІЯ СУГУБА.

Свящ. Рцїм всі од всЕї душі і од всьОго помИшлення нашого рцїм.

Хор: Господи, помилуй.

Свящ. Господи, Вседержителю, Боже отців наших, мОлимтїся, услыши й помилуй.

Хор: Господи, помилуй.

Свящ. Помилуй нас, Боже, по великій милості Твоїй, мОлимтїся, услыши й помилуй.

Хор: Господи, помилуй (тричі).

Свящ. Ще молїмся о святій Православній Українській Церкві і преосвященнім Єпископі нашім (титул по місцю перебування й Єпископії та ім'я його) і всій у Христі братії нашій.

Хор: Господи, помилуй (тричі).

Свящ. Ще молїмся о Богохранимій Українській Народній Республіці, Головнім ОтАмані Симоні й пресвітлім Уряді Нашім та всім христолюбивім Козацтві їх, о побіді, перебуванні, мирі, здоровлі, спАсінні їх, і Господу Богу нашому найпаче поспішити і

пособити їм в усім і покорити під
нозі їх всякого ворога й супостата.

Хор: Господи, помилуй (тричі).

Свящ. Ще молімся о всім їх Христолюбивім Козацтві.

Хор: Господи, помилуй (тричі).

Свящ. Ще молімся о братіях наших священниках, священномонахах і всім у Христі братстві нашім.

Хор: Господи, помилуй (тричі).

Свящ. Ще молімся о блаженних і приснопам'ятних святіших патріярхах православних, і благочестивих правителях, і создателях святого Храму сьОго (святої обителі сеї), і о всіх-преждепочивших отцях і братях, озьде лежачих і повсюди православних.

Хор: Господи, помилуй (тричі).

Свящ. Ще молімся о плодоносячих і добродіючих у святім і всечеснім храмі сім, труждаючихся, поючих і передстоячих людях, ожидаючих од ТЕбе великої й багатої милости.

Хор: Господи, помилуй (тричі).

Свящ. Яко милостив і чоловіколюбець Бог

єси, і Тобі славу возсилаєм, Отцю
і Сину, і Святому Духу, нині й
присно і во віки віків.

Хор: А м і н ь.

ІІІ. ЕКТЕНІЯ ПРОСИТЕЛЬНА.

Свящ. Заступи, спаси, помилуй і сохрани
нас, Боже, Твоєю благодаттю.

Хор: Господи, помилуй.

Свящ. Дня всього совершенна, свята, мир-
на і безгрішна у Господа просім.

Хор: Подай, Господи.

Свящ. Ангола мирна, вірного наставника,
Хранителя душ і тілес наших у Го-
спода просім.

Хор: Подай, Господи.

Свящ. Прощення і оставлення гріхів і пе-
регрішеній наших, у Господа просім.

Хор: Подай, Господи.

Свящ. Доброго і поЛізного душам нашим
і мира мирові у Господа просім.

Хор: Подай, Господи.

Свящ. Прочее врем'я життя нашого в мирі і покаянні скінчити, у Господа просім.

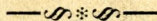
Хор: Подай, Господи.

Свящ. Християнської кончини життя нашого, безбОлізної, непостидної, мирної, і доброго одвіту на страшнім судищі Христовім просім.

Хор: Подай, Господи.

Свящ. Пресвятую, пречистую, преблагословенную, славную Владичицю нашу Богородицю і Приснодіву Марію, зо всіма святими пом'янувши, самі себе і друг друга і все життя наше Христу Богу предадім.

Хор: Тобі, Господи.

ВИДАВНИЦТВО

„УКРАЇНСЬКА АВТОКЕФАЛЬНА ЦЕРКВА“ ПІД РЕДАКЦІЄЮ
ПРОФ. І. ОГІЄНКА.

---:--- ВИПУСКАЄ ТАКІ КНИЖКИ: ---:---

№ 1. Прохання до Патріярха Царгородського благословити Автокефальну Українську Церкву. 1921 р. 14 ст. Ціна 10 м. п.

№ 2. Проф. І. ОГІЄНКО. Українська мова як мова богослужбова.

№ 3. Проф. І. ОГІЄНКО. Українська вимова церковнослов'янського богослужбового тексту. Правила і зразки вимови. 1921 р. 20 ст. Ціна 25 м. п.

№ 4. Закони Української Народньої Республіки про Українську Автокефальну Церкву.

№ 5. Проф. І. ОГІЄНКО. Український православний молитовник.

№ 6. Проф. І. ОГІЄНКО. Як Москва взяла під свою владу вільну Церкву Українську.

№ 7. Проф. І. ОГІЄНКО. Як Москва знищила волю друку Київ-Печерської Лаври.

№ 8. Проф. І. ОГІЄНКО. Українська Автокефальна Церква, її завдання і організація.

№ 9. Проф. І. ОГІЄНКО. Церковне життя в Європі за останні роки.

№ 10. Проф. І. ОГІЄНКО. Літургія св. Іоанна Золотоустого, переклад на українську мову.

№ 11. Проф. І. ОГІЄНКО. Світовий рух за утворення живої народньої національної церкви.

РЛ 4355 у

№ 12. Проф. І. ОГІЄНКО. Церковні братства на Україні і їх історія.

0,54 коп (19863) Р
№ 13. Проф. І. ОГІЄНКО. Українські церковні організації і завдання.

№ 14. Проф. І. ОГІЄНКО. Церковний рух на Україні.

№ 15. Проф. В. БІДНОВ. Церковна справа на Україні.

№ 16. Прив.-доц. І. ПЕЛЕНСЬКИЙ. Український церковний стиль.

№ 17. Проф. І. ОГІЄНКО. Сербська церква і її змагання до оновлення.

№ 18. Проф. І. ОГІЄНКО. Нова чесько-словацька церква і її наука.

№ 19. Текст поминання влади Української Народньої Республіки. 1921 р. 4 ст. Ціна 5 марок.

№ 20. Проф. І. ОГІЄНКО. Українські шкільні молитви. 1921 р. 4 ст. Ціна 5 марок.

Праця в видавництві „Українська Православна Церква“ безплатна. Всі кошти від продажу книжок цілком поступають на збільшення фонду Видавництва.

* Ц І Н А 25 МАРОК. *

38167
„УКРАЇНСЬКА АВТОКЕФАЛЬНА ЦЕРКВА“
РЕДАКЦІЄЮ ПРОФ. І. ОГІЄНКА.

№ 3.

Проф. І. ОГІЄНКО.

УКРАЇНСЬКА ВИМОВА ЦЕРКОВНО-СЛОВ'ЯНСЬКОГО БОГОСЛУЖБОВОГО ТЕКСТУ.

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

ТЕРНІВ 1921.

ДРУКОВАНО В ДРУКАРНІ Й. ПІША.